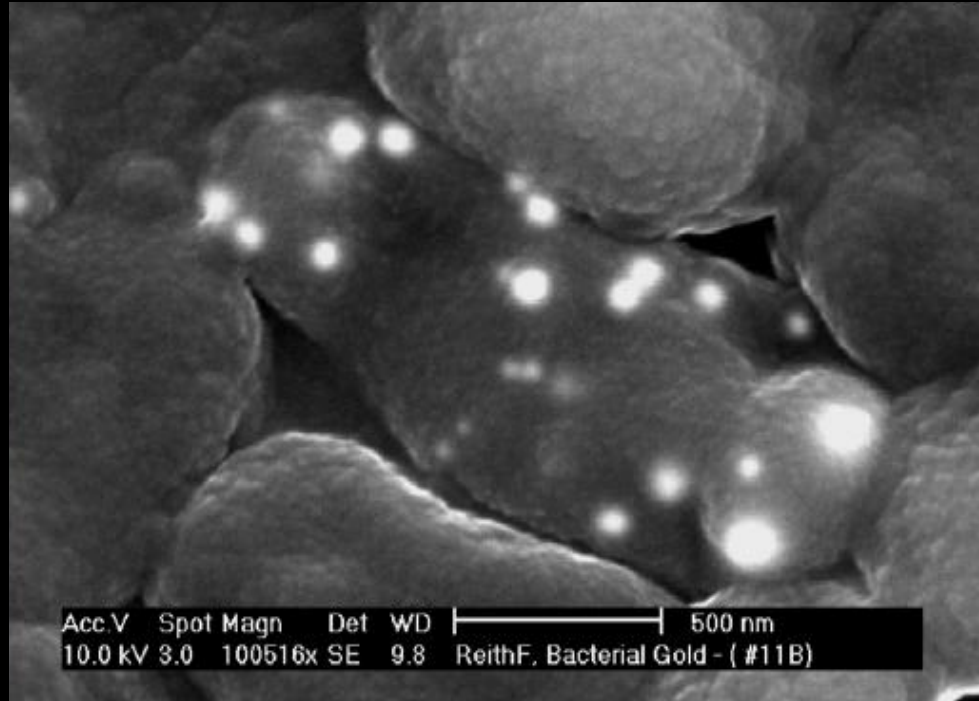

Márton István

Baktériumok az aranyérc-telepek képződésének és feldolgozásának szolgálatában

Geolimesz

Bálványos, 2007. december 26-28.

$$\lim_{0 \rightarrow \infty} f(\text{geo}, x) = ?$$

„The smallest gold-diggers in the world” – Nature, 2007

- ✓ Az arany szállítása oldatokban, arany-ligandumok (komplexek)
- ✓ A baktériumok lehetséges szerepe az arany kiválasztásában vagy oldatba vitelében, geomikrobiológiai vonatkozások
- ✓ Arany kinyerési technológiák, mikrobiális eljárások jelentősége a jövő arany-kohászatában

Az arany szállítása vizes oldatokban és gőzfázisban

- magas szalinitású magmás-metamorf oldatok, savas jellegű közegben

- alacsony szalinitású meteorikus oldatok, magmás gőzfázisban, alkáli jellegű közegben

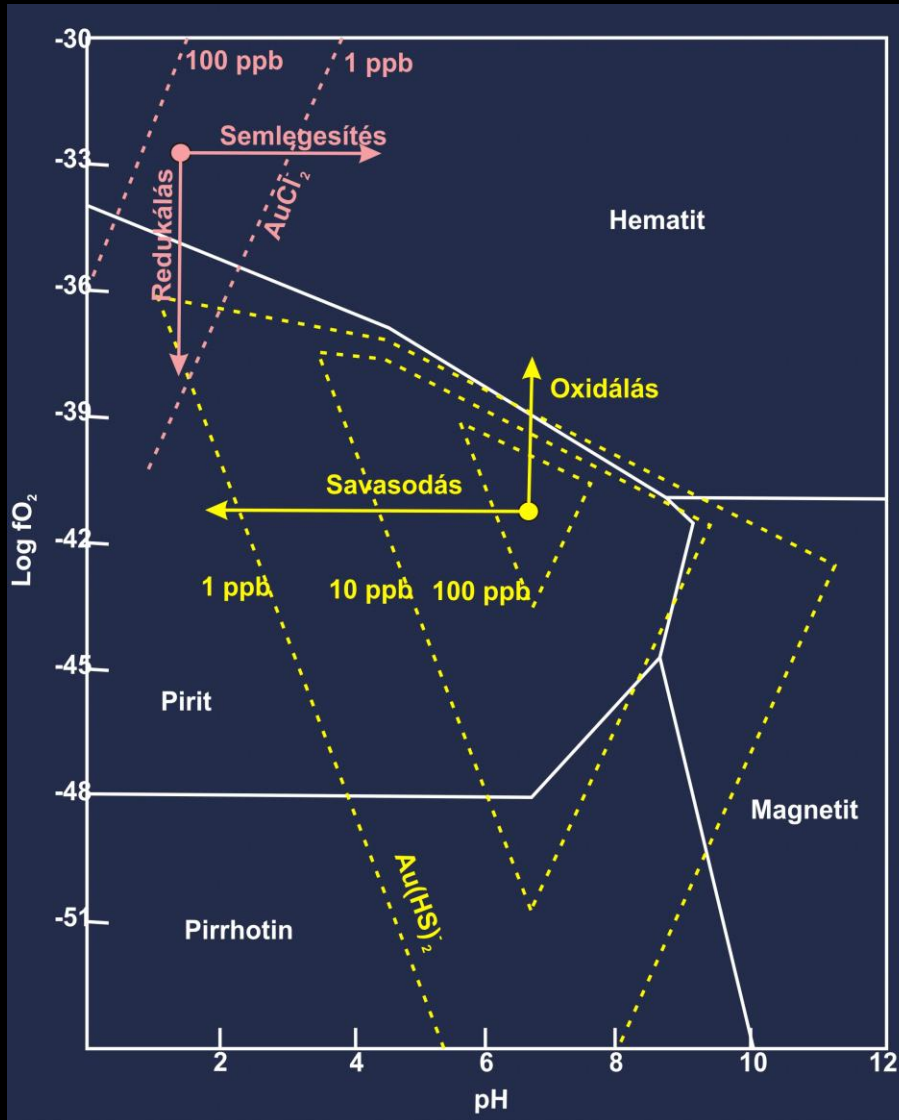
- alacsony hőmérsékletű vizes oldatokban, oxidatív közeg, regolit képződés körülményei között

- alkáli jellegű közegben, szabad cianid jelenlétében

Az aranyérc kivállását meghatározó geokémiai folyamatok

➤ a fém-ligandumok oldhatóságának csökkenése által

✓ **Homérséklet (és nyomás) gradiens változása:** érckivállása az oldatok hűlésével

✓ **Fázis különválás az oldatokban (pl. felforrás):** hirtelen pH növekedés foként az $Au(HS)_2^-$ ligandum esetén effektív

✓ **Kül. oldatok keveredése vagy hígulása :** pl. forró – fémtelített oldatok keveredése meteorikus eredetű oldatokkal

✓ **Oldat-közet kölcsönhatás:** hidrotermás hatása a pH és Eh változásra, szulfidizáció, szerves anyag általi redukálás, stb.

✓ **Biokémiailag (pl. kénbaktériumok) aktivált érckivállás**

Log fO_2 vs. pH diagram, arany oldhatósági kontúrok $Au(HS)_2^-$ és $AuCl_2^-$ ligandumok esetén, a kül. Fe-szulfid és -oxidok stabilitási mezejében (Robb, 2005).

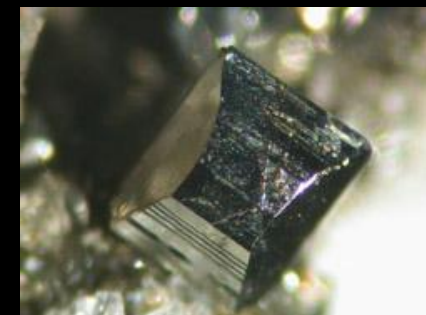
Az arany a természetben számos ásvány felépítőjeként előfordul

A szulfidos aranyércesedésekhez kapcsolódható gyakori ásvány-paragenézisek

Kémiai elem	Terméselemek	Szulfidok	Arzenidok	Antimonitok	Telluridok	Szelenidák
Vas (Fe)		Pirhotit (FeS) Pirit (FeS ₂) Markazit (FeS ₂)	Arsenopirit (FeAsS)			
Kobalt (Co)			Kobaltin (CoAsS)			
Nikkel (Ni)		Pentlandit (Fe, Ni) ₉ S ₈				
Arany (Au)	Termésarany (Au) Elektrum (Au, Ag) Aurokuprid (Au, Cu) Maldonit (Au, Bi) Porpezit (Au, Pd)			Auroszbit (AuSb ₂)	Krennerit (AuTe ₂) Szilvanit ((AgAu) ₂ Te ₃) Nagyágit (Pb(Pb, Sb) ₂ S ₂ X(Au, Te)	Fischesserit (Ag ₂ Au ₂ Se ₂)
Ezüst (Ag)	Természüst (Ag) Elektrum (Au, Ag)	Argentit (Ag ₂ S)	Proustit ((Cu, Fe, Ag)As ₄ S ₁₃)	Pirargirit (Ag ₂ Sb ₂ S ₉)	Szilvanit ((AgAu) ₂ Te ₃)	
Hégy (Hg)		Cinnabarit (HgS)				
Réz (Cu)	Termésréz (Cu) Aurokuprid (Au, Cu)	Kakozin (Cu ₂ S) Kovellit (CuS) Bornit (Cu ₅ FeS ₄) Kakopirit (CuFeS ₂)	Enargit (Cu ₃ AsS ₄) Tennantit ((Cu, Fe)As ₄ S ₁₃)	Tetraedrit ((Cu, Fe)Sb ₄ S ₁₃)		
Ólom (Pb)		Galenit (PbS)			Nagyágit (Pb(Pb, Sb) ₂ S ₂ X(Au, Te)	
Cink (Zn) és Kadmium (Cd)		Szفالerit (ZnS)				
Szén (C)	Grafit (C) Amorf szén (C)					
Arzén (As)	Termésarzén (As)	Realgár (AsS) Auripigment (As ₂ S ₃) Arsenopirit (FeAsS)	Enargit (Cu ₃ AsS ₄) Tennantit ((Cu, Fe)As ₄ S ₁₃) Proustit ((Cu, Fe, Ag)As ₄ S ₁₃)			
Antimon (Sb)		Antimonit (Sb ₂ S ₃)		Pirargirit (Ag ₂ Sb ₂ S ₉) Tetraedrit ((Cu, Fe)Sb ₄ S ₁₃) Auroszbit (AuSb ₂)		
Bizmut (Bi)	Termésbizmut (Bi) Maldonit (Au, Bi)	Bizmutinit (Bi ₂ S ₃)				

Termésarany Verespatakról

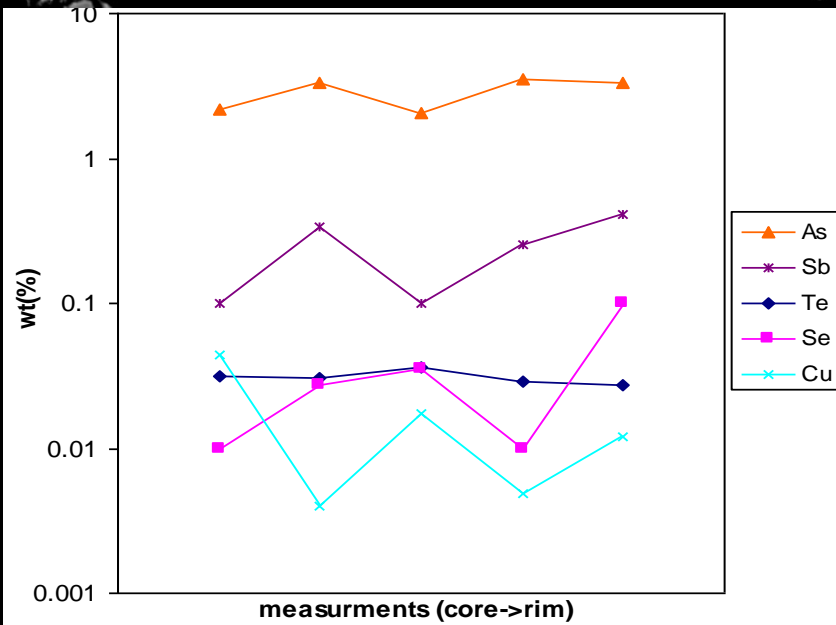
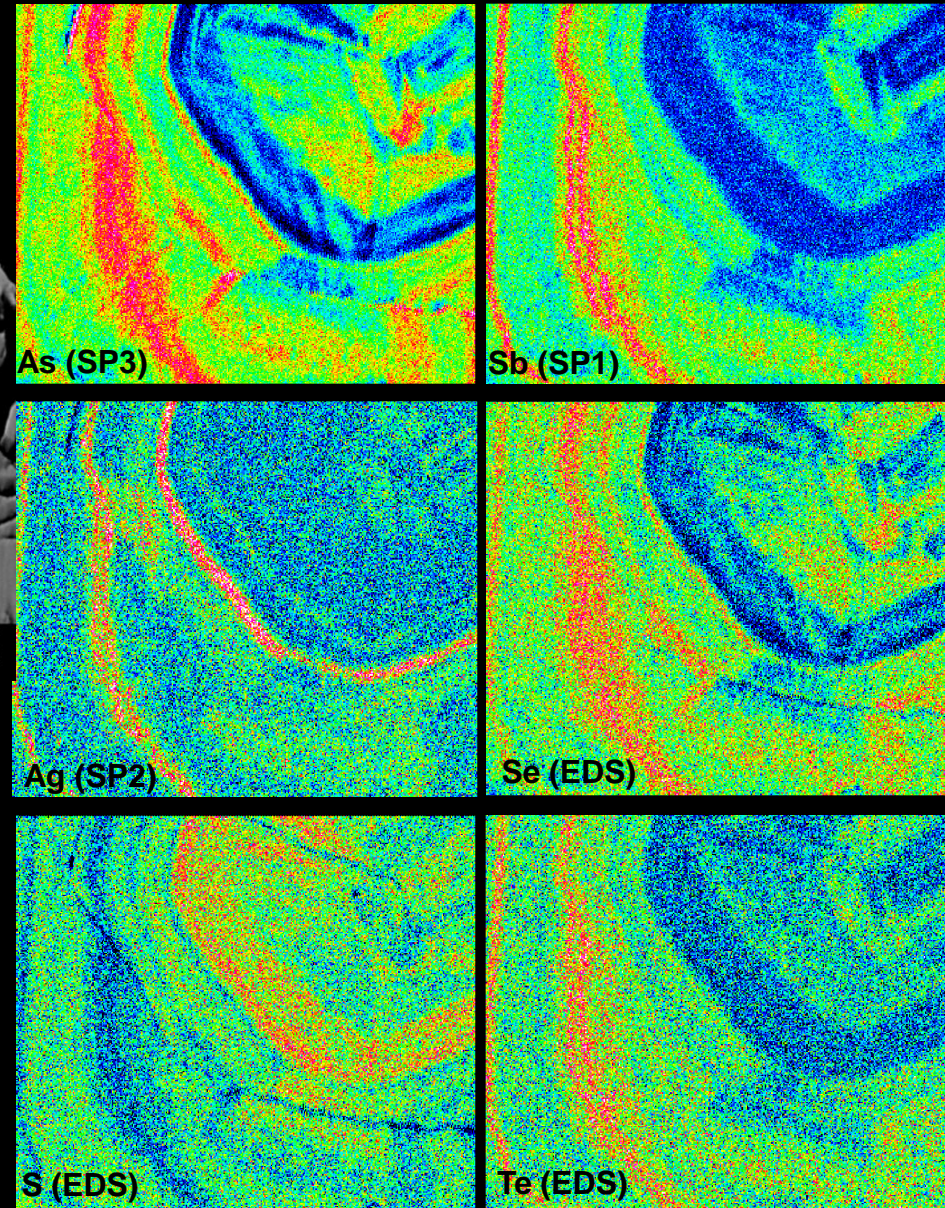
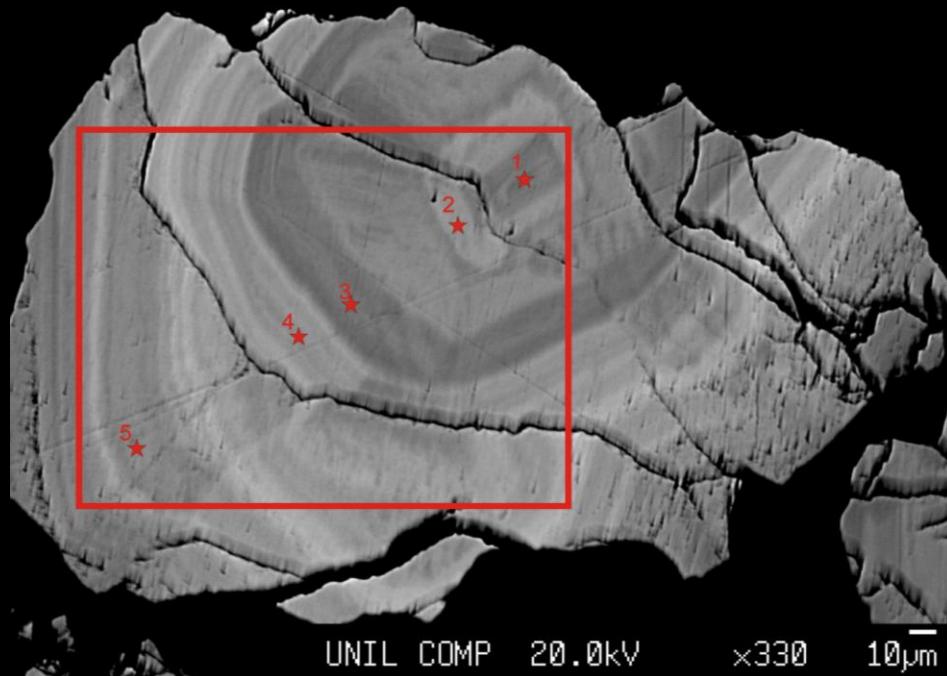

Szilvanit a Fiji szigetekről

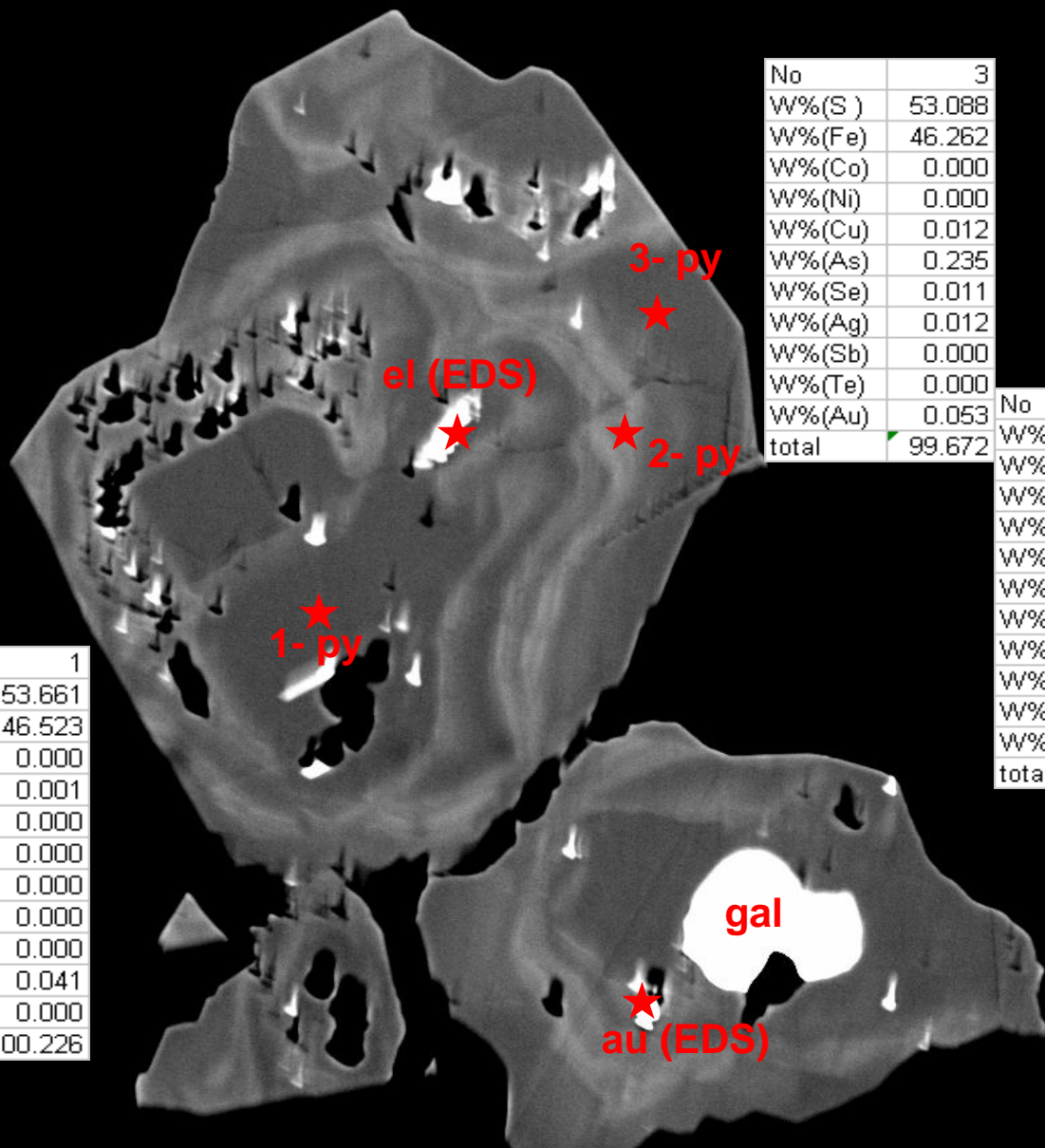
Nagyágit és kvarc Nagyágról

Arzén tartalmú pirit EMPA térképe

Note: WDS measurements for Ag, Se, Te, Cu are in range (or lower) of detection limit, thereafter the mapping results could represent signal-to-noise effect.

No	1
W%(S)	53.661
W%(Fe)	46.523
W%(Co)	0.000
W%(Ni)	0.001
W%(Cu)	0.000
W%(As)	0.000
W%(Se)	0.000
W%(Ag)	0.000
W%(Sb)	0.000
W%(Te)	0.041
W%(Au)	0.000
total	100.226

No	3
W%(S)	53.088
W%(Fe)	46.262
W%(Co)	0.000
W%(Ni)	0.000
W%(Cu)	0.012
W%(As)	0.235
W%(Se)	0.011
W%(Ag)	0.012
W%(Sb)	0.000
W%(Te)	0.000
W%(Au)	0.053
total	99.672

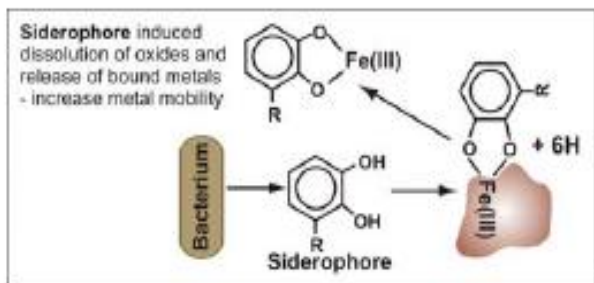
No	2
W%(S)	51.241
W%(Fe)	45.661
W%(Co)	0.000
W%(Ni)	0.000
W%(Cu)	0.000
W%(As)	2.987
W%(Se)	0.000
W%(Ag)	0.000
W%(Sb)	0.000
W%(Te)	0.025
W%(Au)	0.008
total	99.923

UNIL COMP 20.0kV

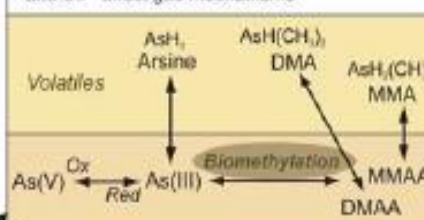
x500

10µm

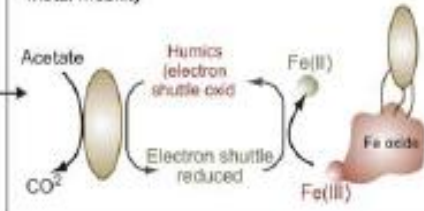
Geomikrobiális tevékenység által kiváltott ásványosodás a talaj-regolit szintjén

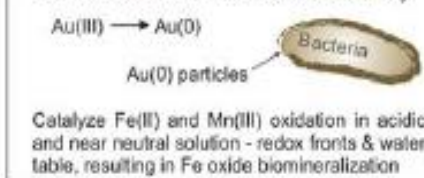
Biomethylation and volatilization of Hg, As, Sb and Sn - affect gas mechanisms

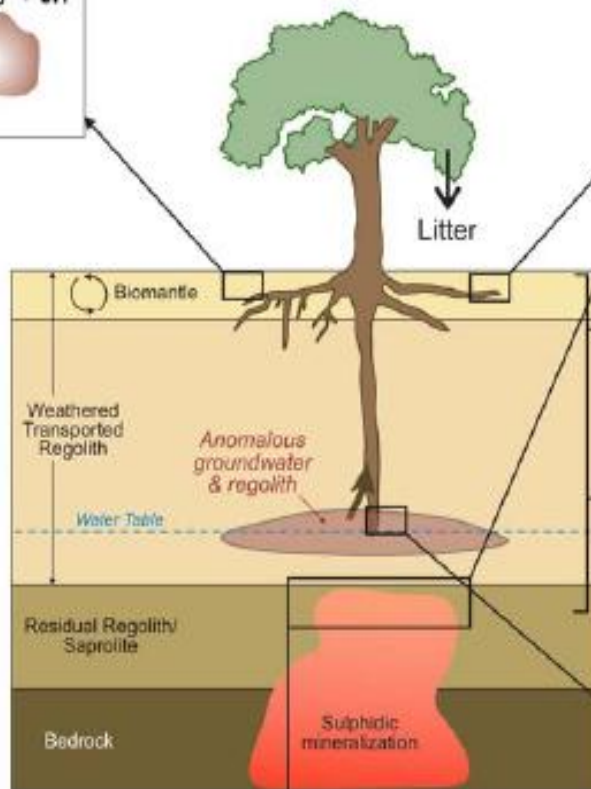
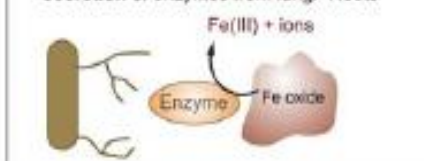
Reductive dissolution of oxides facilitated by humics as electron shuttlers - increase "bound" metal mobility

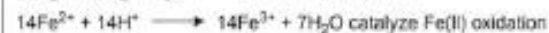
Biomining - decrease metal mobility

Nutrients mobilized from bound sources via secretion of enzymes from fungi- Roots

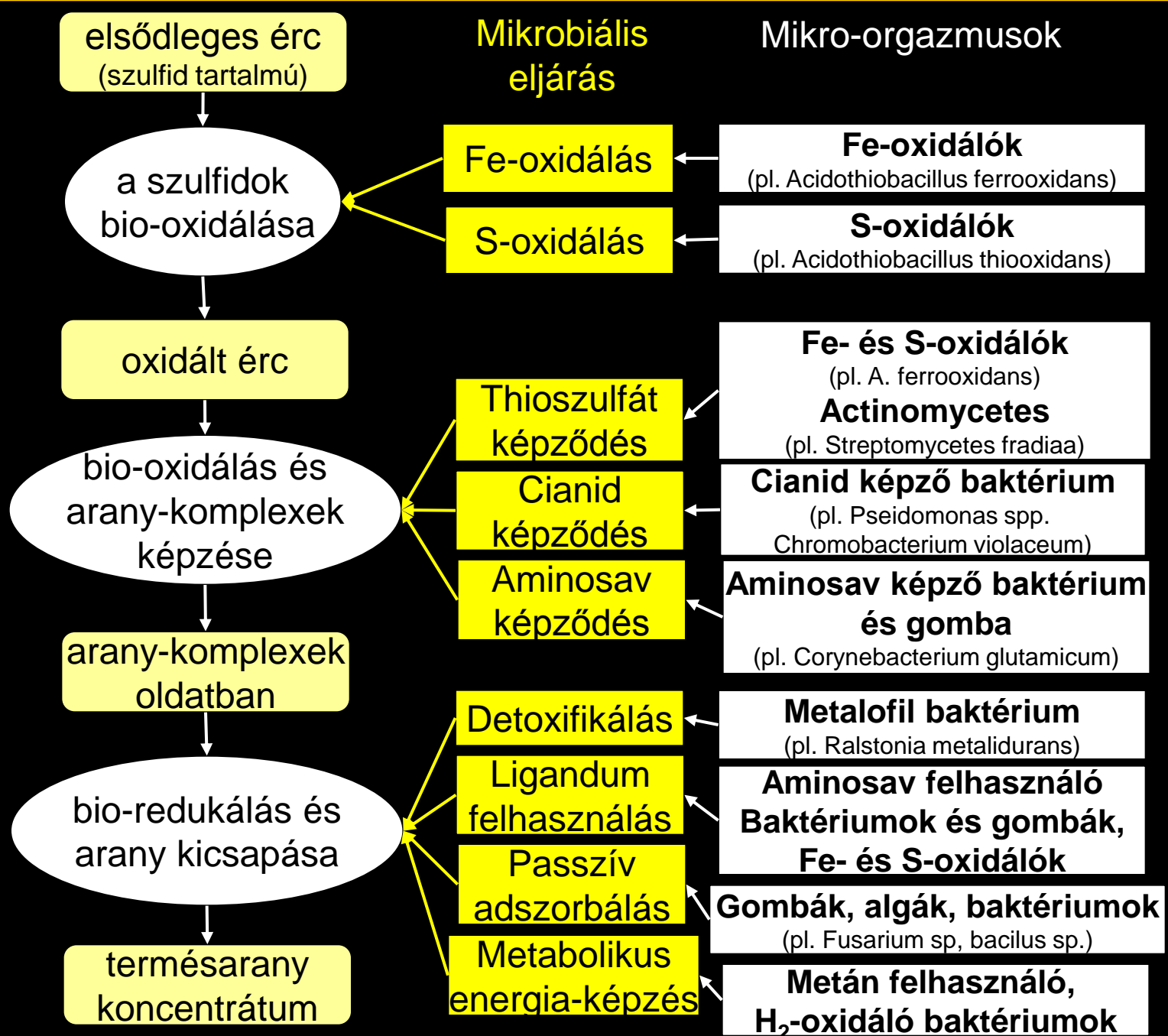

Determine rate of sulphide weathering by catalyzing Fe²⁺ oxidation and release of S gases - affect generation of H⁺ & impact hydrogeochemical and gas mechanisms

Az aranyérc feldolgozásának lehetséges folyamatsora geomikrobiális eljárásokkal

Reductive Precipitation of Gold by Dissimilatory Fe(III)-Reducing *Bacteria* and *Archaea*

KAZEM KASHEFI, JASON M. TOR, KELLY P. NEVIN, AND DEREK R. LOVLEY*

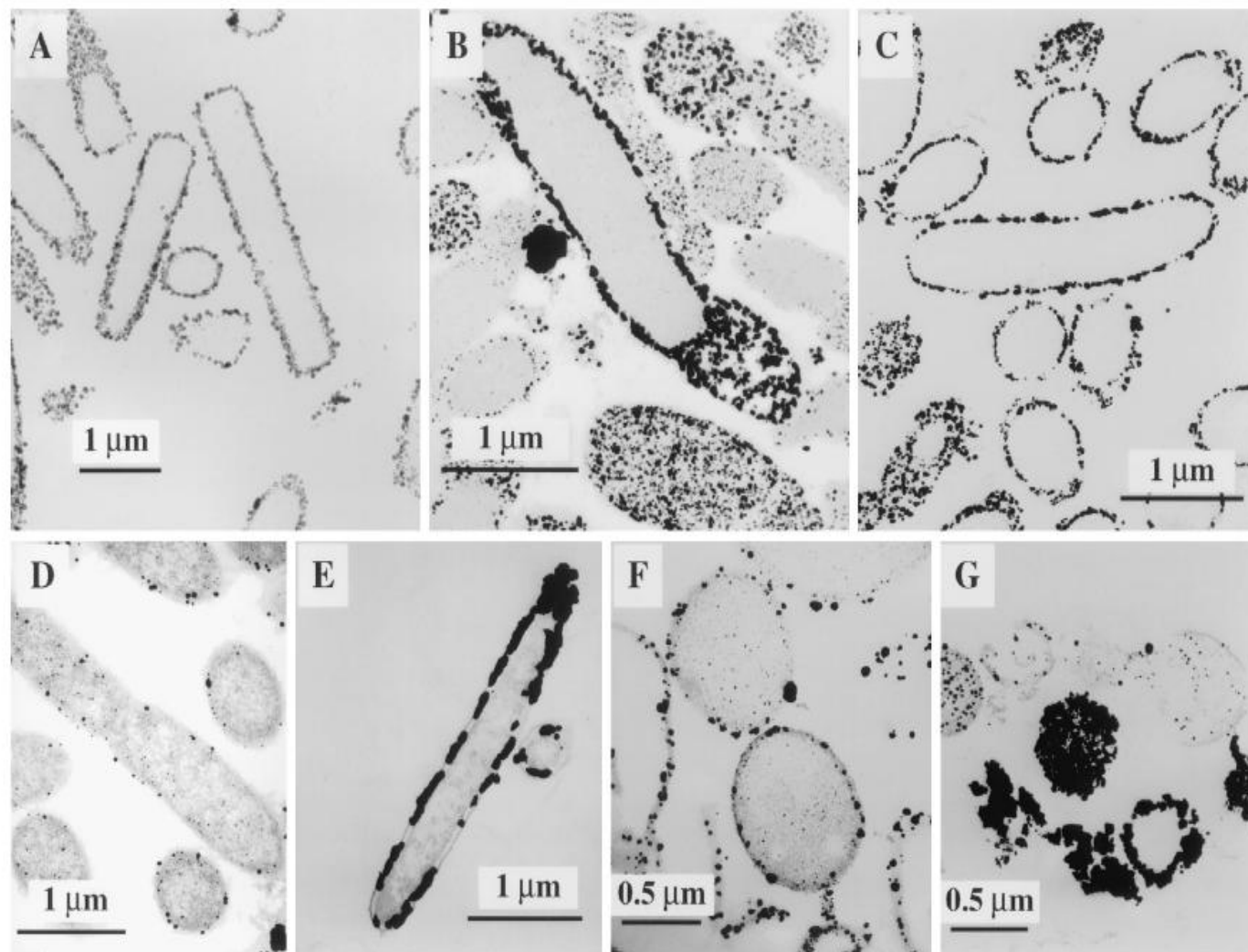
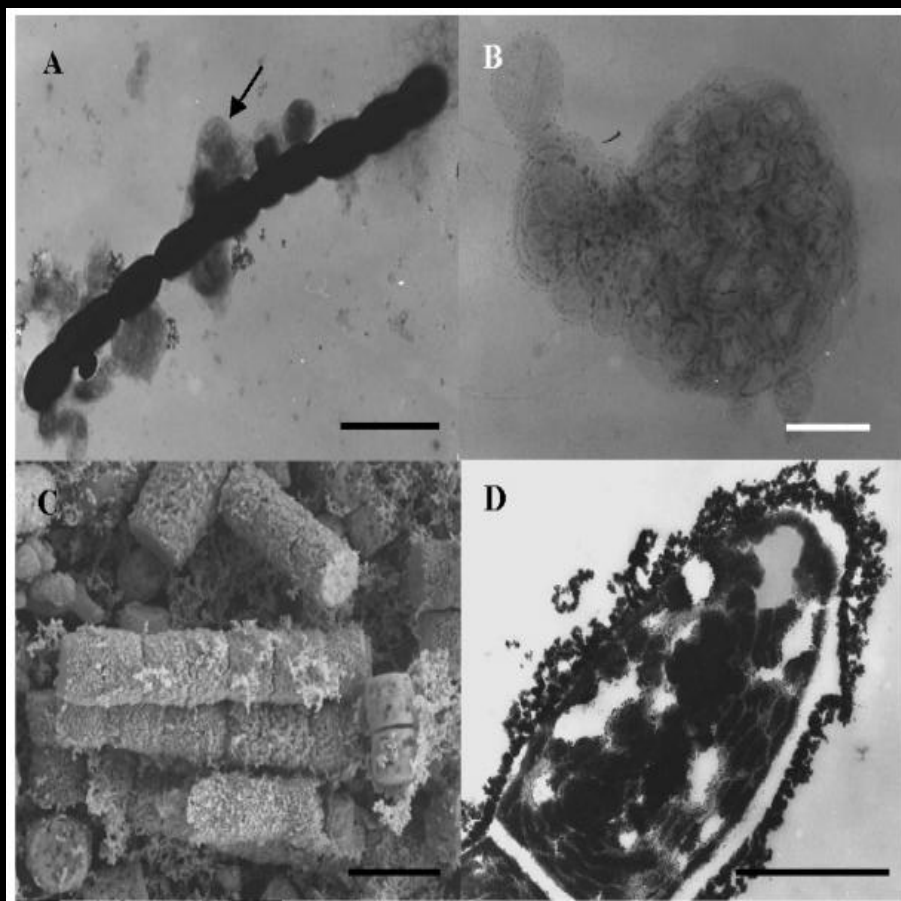

FIG. 3. Transmission electron micrograph of thin sections illustrating gold precipitation associated with Au(III)-reducing microorganisms and lack of gold precipitation with *G. sulfurreducens*. (A) *P. islandicum*; (B) *T. maritima*; (C) *S. algae*; (D) *G. sulfurreducens*; (E) *G. ferrireducens*; (F) *P. furiosus*; (G) strain 234.

Morphology of Gold Nanoparticles Synthesized by Filamentous Cyanobacteria from Gold(I)–Thiosulfate and Gold(III)–Chloride Complexes

Maggy F. Lengke,* Michael E. Fleet, and Gordon Southam

Department of Earth Sciences, University of Western Ontario, London, Ontario N6A 5B7, Canada

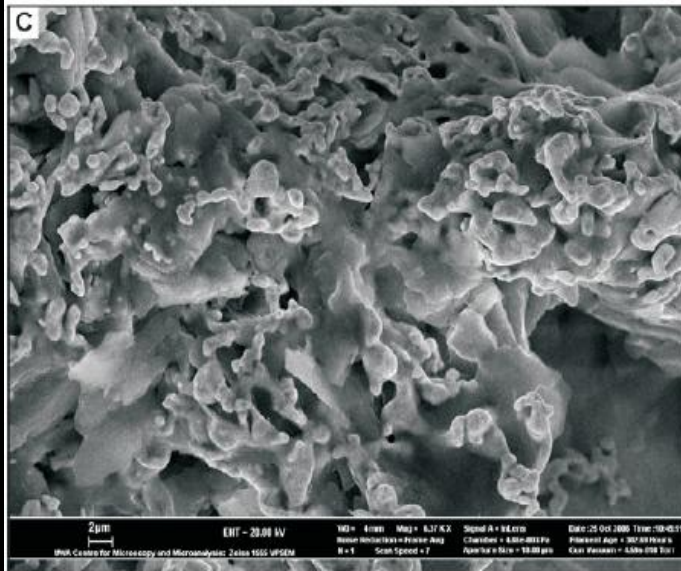
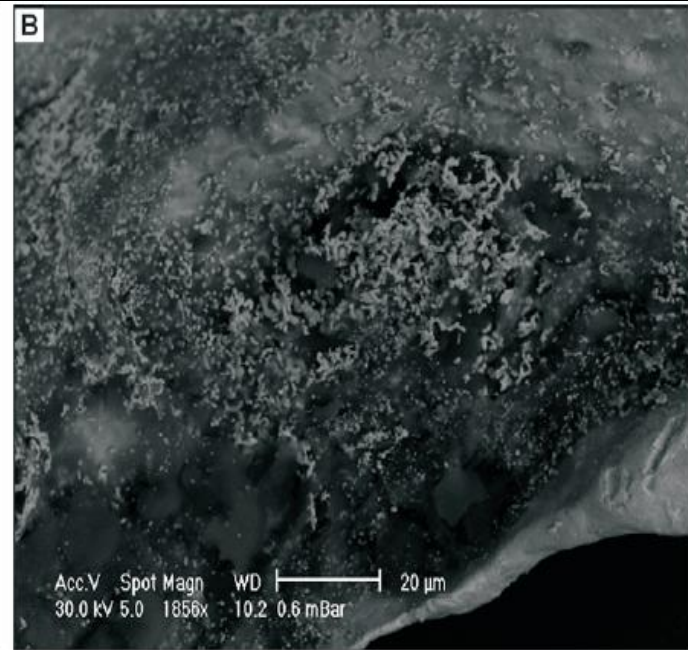

Biom mineralization of Gold: Biofilms on Bacterioform Gold

Frank Reith,^{1,2*} Stephen L. Rogers,^{1,4} D. C. McPhail,^{1,2} Daryl Webb³

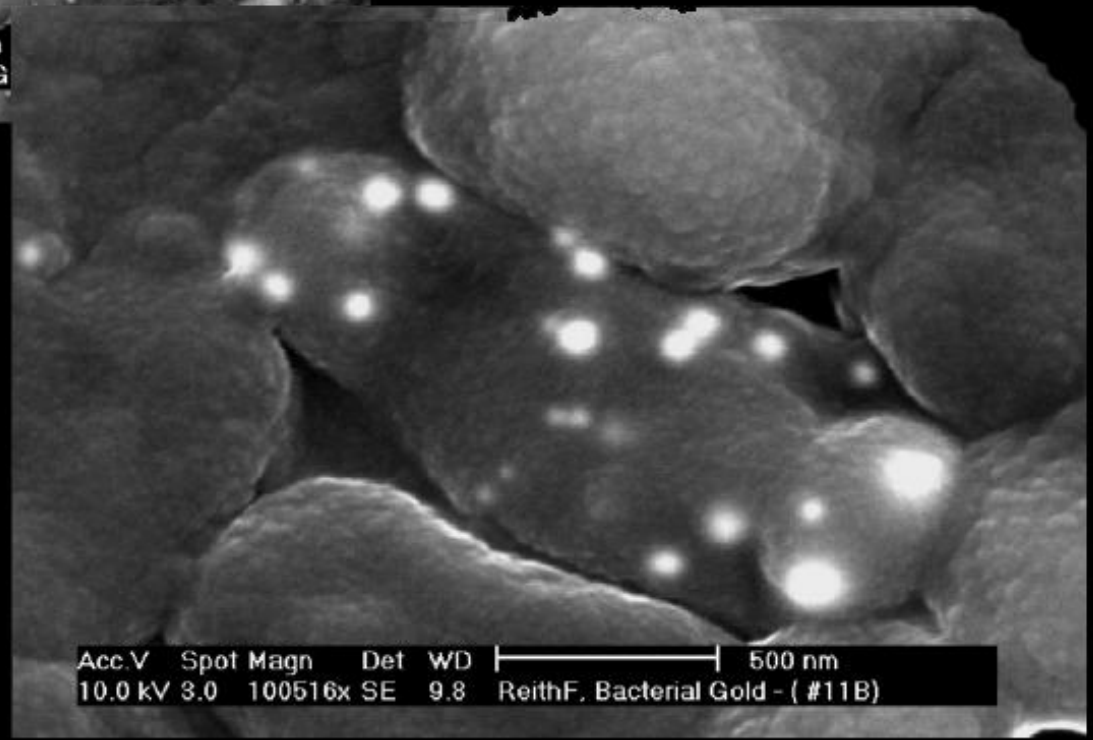
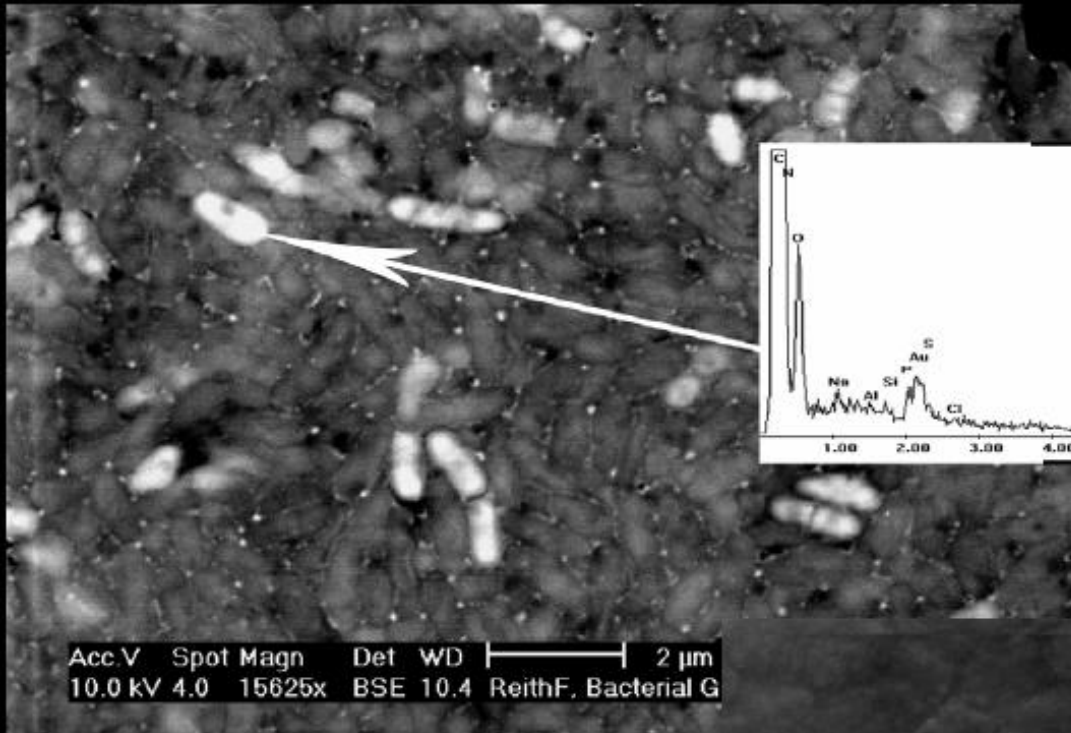
SCIENCE VOL 313 14 JULY 2006

Termésarany, mikro-organizmusokra jellemző sejtszerű morfológiák a visszaszórt elektronképeken (Reith et al. 2007)

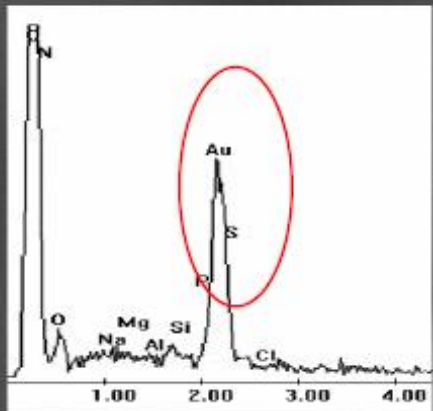
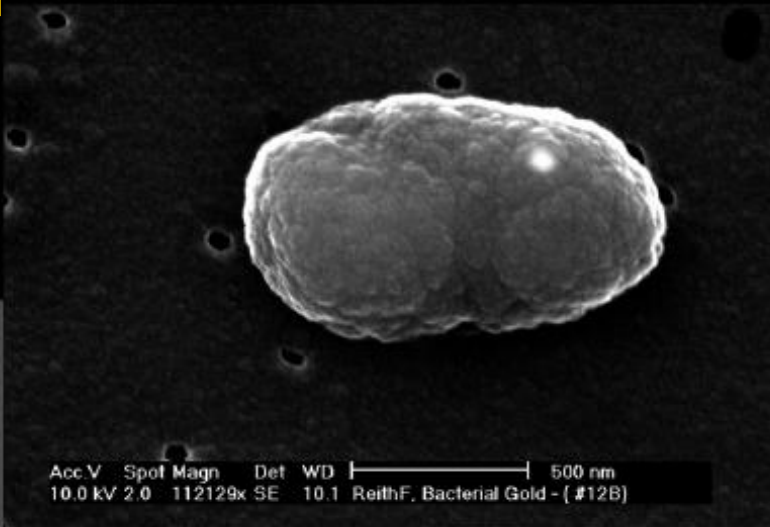

Ralstonia metalidurans
baktérium és az általa
kiválasztott arany szemcsék
visszaszórt elektronképe
(*Reith et al. 2007*)

Ralstonia metalidurans: mikrobiális eredetű arany szemcse Röntgen Energia Diszperzív pont elemzése (Reith et al. 2007)

Acc.V Spot Magn Det WD | 500 nm
10.0 kV 4.0 112129x BSE 10.1 ReithF, Bacterial Gold - (#12B)